

Malatya Yeşilyurt İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi için Çözüm Önerileri

Fürüzan ASLAN^{1*} Bülent YILMAZ¹ Atilla ATİK¹ Duygu DOĞAN¹ Oğuz ATEŞ¹
¹Inönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Malatya

*Sorumlu Yazar:
E-posta: furuzan.aslan@inonu.edu.tr

Geliş Tarihi: 03 Temmuz 2014
Kabul Tarihi: 22 Ağustos 2014

Özet

Turizm, son yıllarda ülkelere büyük getiriler sağlayan bir sektör haline gelmiştir. Ülkeler, mevcut kaynakları kullanarak farklı turist istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına yeni turistik ürünler oluşturmaya yönelmişlerdir. Farklı turistik ürünlerin yaratılmasıyla “alternatif turizm” kavramı gelişmiştir. Alternatif turizm türlerinden kırsal turizm, hem kırsal yerleşmelerle iç içe olan, hem de doğal kaynaklara dayalı bir turizm türüdür. Tarımsal faaliyetlerin olduğu kırsal alanlarda tarım faaliyetlerinin yanı sıra yerel istihdamın teşvik edilmesi, refah seviyesinin yükseltilerek kırsal kalkınmanın sağlanmasında bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde Malatya Ovası ile Beydağları arasındaki tepelik arazide Derme çayı vadisinde yer alan Yeşilyurt ilçesi, Malatya il merkezinin 9 km. güneybatısındadır. Kırsal turizm potansiyeli açısından değerlendirilmeye hazır oldukça zengin bir çeşitliliğine sahiptir. Ancak bu zenginlikler yıllarca göz ardı edilmiş ve bölge turizm sektöründen yeterli payı alamamıştır. Bu bildiride öncelikle Yeşilyurt ilçesinde değerlendirilmeye hazır olan turizm potansiyeli ortaya konulmuştur. Yörede turizmin işler duruma gelebilmesi için sorunların tespiti yapılarak turizm kaynaklarının kırsal kalkınmaya bir etki yapabilmesi için öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Turizm, Yeşilyurt, Malatya.

Solution Proposals for The Evaluation of The Rural Tourism Potentials of Yeşilyurt Distric in Malatya Province, Turkey

Abstract

Tourism has, in recent years, grown to be a sector providing huge amount of revenues to the countries occupying with it. Such countries directed their insights to produce new touristic products in order to satisfy tourists' various needs and expectations using their existent resources. As a concept “alternative tourism” has been developed by creating various kinds of touristic products. Rural tourism activities, taking place in alternative tourism types, are based directly on natural resources and in rural settlements. Such activities can be evaluated to be a tool for encouraging local employment and rising prosperity in rural agricultural areas by contributing to rural development

The District of Yeşilyurt, located in Derme Creek valley in a high plateau lying between Malatya Plain and Beydağları mountains in Upper Euphrates sub – region of East Anatolia Region, is 9 km southwest of Malatya city centre. This area offers a diverse potential to be evaluated for rural tourism. However, such valuable potentials have for long been ignored and the area could not get its deserved share from tourism sector. In the present study, touristic potentials of Yeşilyurt District ready to employ for touristic aims are determined. In addition, present problems seen to be obstacle for the development of tourism are detected and some solution proposals are offered for touristic resources to affect positively rural development in the area.

Keywords: Rural tourism, Yeşilyurt, Malatya

GİRİŞ

Dünyada özellikle son elli yıllık dönemde yaşanan ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmeler turizm kavramının algılanmasında ve pratiğinde önemli değişimlere neden olmuştur. Bu değişim ve dönüşüm turizm sektöründe sadece niteliksel (turist sayısındaki artış, turizm gelirlerindeki yükseliş vb.) olarak değil, aynı zamanda niceliksel (turizm isteminde ve tercihlerinde) olarak da kendini göstermiştir [1]. Bu doğrultuda ülkeler mevcut potansiyelleri ve bütüncül çözüm arayışları çerçevesinde dünya turizminden daha fazla pay alabilmek için, rekabet edebilir ve satılabilir ürünler geliştirme ve stratejiler oluşturma yoluna gitmişlerdir. Bunun bir sonucu olarak da alternatif turizm kavramı ortaya çıkmıştır [2, 3]. Bu kapsamda sürdürülebilir turizm, yumuşak turizm, kırsal turizm, kültür turizmi, macera turizmi, inceleme turizmi,

ekoturizm gibi kavramlar 21. yüzyılın gündeminde yer tutan önemli konular arasında yer almaktadırlar [3].

Kırsal alanlar, turizm türleri içinde yalnızca kırsal turizm gelişmesine uygun alanlar değil, aynı zamanda bu ortamı paylasan birçok turizm türünün de “mekanı” sayılırlar. Kamp-karavan turizmi, ekoturizm, yeşil turizm, mağara turizmi, akarsu turizmi, yayla turizmi, dağ turizmi, kış sporları turizmi, av turizmi vb. gibi doğrudan doğaya dayalı olarak yapılan turizm türleri veya turistik aktiviteler bunlara örnek teşkil etmektedir. Bu turizm türleri kırsal mekânları en az kırsal turizm kadar kullanmaktadırlar [6, 3, 1].

Bazı akademisyenler ve turizmciler tarafından yayla turizmi, çiftlik turizmi, ekoturizm, doğa turizmi, kültür turizmi, tarımsal turizm gibi değişik isimlerle adlandırılrsa da aslında belirtilen bu turizm türleri kırsal turizmin değişik şekillerini oluşturmaktadır [3].

Malatya ili Yeşilyurt ilçesi, il merkezine yakın olması nedeniyle ön plana çıkmaktadır. Özellikle gününbirlik ziyaretçilerin yoğun olarak uğrak yeri olan Yeşilyurt ilçesi, yörede turizm faaliyetlerinin geliştirilmesinde öncü olabilecek merkezlerden biri olarak görülmektedir. Bu çalışmanın amacı henüz kırsal dokusu bozulmamış alanın ilçenin ürün çeşitliliği, doğal ve kültürel özellikleriyle turizm potansiyelini ortaya koymak ve buna yönelik kullanımlar geliştirmektir.

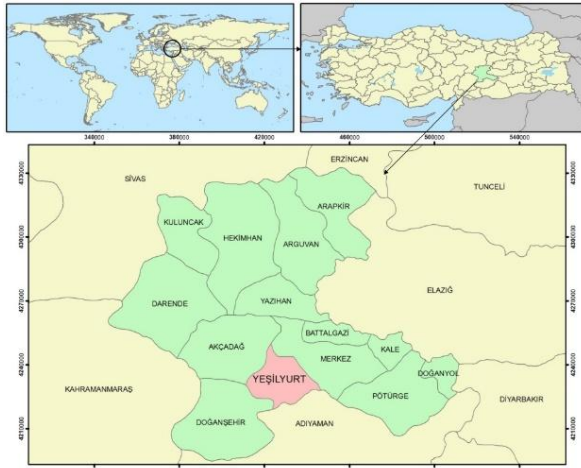
MATERYAL VE YÖNTEM

Materyal

İlçe Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde Malatya Ovası ile Beydağları arasındaki tepelik arazide 35.54' ve 39.03' kuzey enlemleri ile 38.45' ve 39.08' doğu boylamları arasında yer almaktadır (Şekil 1). Yeşilyurt Malatya'daki zengin meyve çeşitliliğini en iyi ortaya koyan ilçelerden biridir. İl'de kirazı ile ön plana çıkmaktadır. Halen kırsal dokusu bozulmamış yerleşim yerlerinden biridir. İlçe engebeli bir yapıya sahiptir. İlçede çok sayıda pınar bulunmaktadır. Bütün bu özellikleriyle kırsal turizm potansiyeli açısından değerlendirilmeye hazır oldukça zengin bir çeşitliliğine sahiptir

Metod

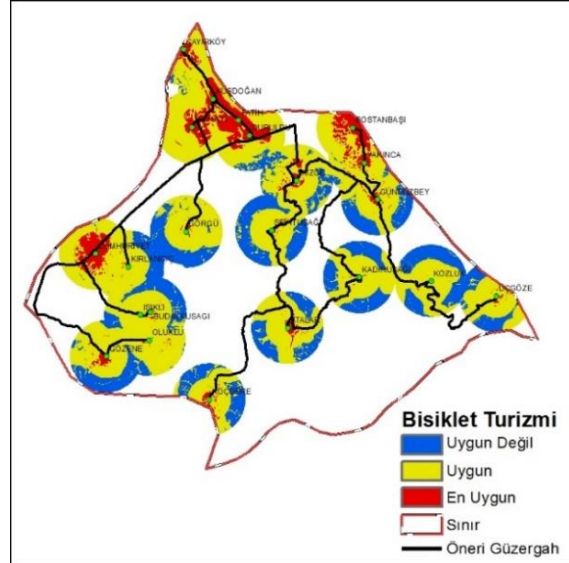
Çalışma kapsamında Yeşilyurt ilçesinin mevcut potansiyeli göz önüne alınmış, doğal ve kültürel özellikleri bahsedilen aktiviteler için gerekli olan temel kaynaklar açısından incelenmiş, Coğrafi Bilgi Sistemleri yardımıyla kriterler değerlendirilmiştir. İlçede yapılması uygun olan kırsal turizm türleri, tanımları ve kriterleri Çizelge 1'de verilmiştir

Şekil 1. Yeşilyurt ilçesinin coğrafi konumu

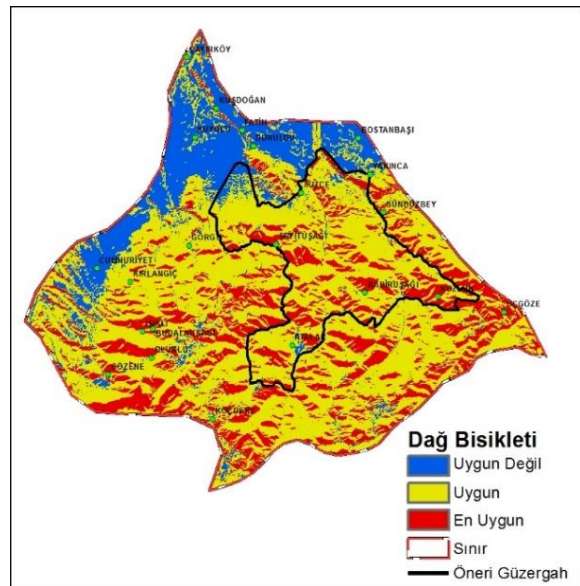
BULGULAR VE TARTIŞMA

Yeşilyurt ilçesinin mevcut potansiyeli göz önüne alınmış, ilçede geçen turizm tanım ve kriterlerinden yola çıkılarak inceleme, bisiklet ve dağ bisikleti turizmi (Şekil 2, Şekil 3), trekking (Şekil 4, Şekil 5) gibi olanaklar bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dağ bisikleti, bisiklet turizmi, dağ ve doğa yürüyüşü için çizilen güzergahlar öneridir.

Şekil 2. Bisiklet turizmi öneri güzergah

Dağ yürüyüşü ve dağ bisikleti turizmi için uygun olan alanlar belirlenirken eğimin yüksek olduğu ve orman örtüsüne sahip olan alanlar öncelikli olarak değerlendirilmiştir. Sözü geçen turizm tiplerine uygun olan alanlar ilçenin güneyindeki engebeli alanlardır.

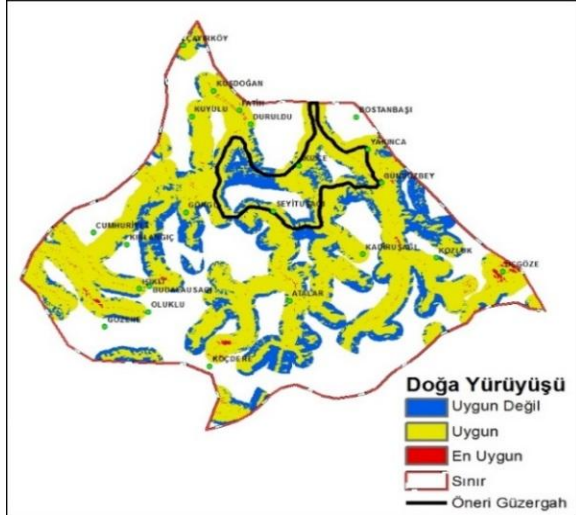

Şekil 3. Dağ bisikleti turizmi öneri güzergah

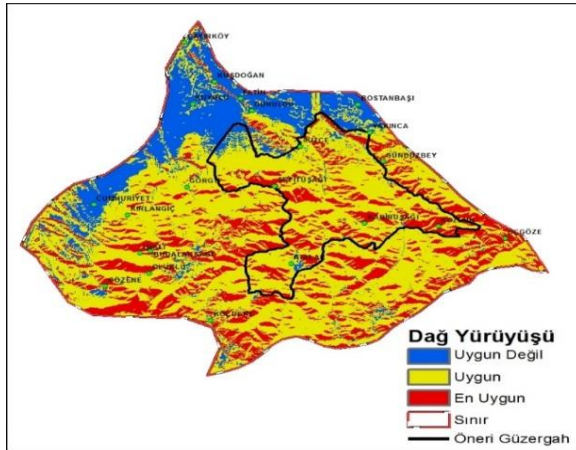
Bisiklet turizmi ve doğa yürüyüşü turizmi için uygun alanlar belirlenirken eğimin düşük olduğu ve orman örtüsüne sahip olan alanlar öncelikli olarak değerlendirilmiştir. Sözü geçen turizm tiplerine uygun olan alanlar ilçenin kuzey bölgesindeki alanlardır. Sözü geçen dört turizm tipinde de uygun güzergahlar belirlenirken ayrıca turistlerin gerektiğinde servis alabilmelerini sağlayabilmek için yerleşim yerlerine yakın alanlar dikkate alınmıştır.

Çizelge 1. Kırsal turizm türleri, tanımları ve kriterleri

Turizm türleri	Tanımı	Kriterleri
Dağ ve Doğa Yürüyüşü (Trekking)	Trekking "bir bölgenin dağlık kesimlerinde, dağcılık tekniği gerektirmeden, zor ve sarp yerlere girmeden küçük patikaların takip edildiği, belirli zorluklar ve özellikler gösteren doğa koşullarında, yaş gruplarına uygun ve zamanla sınırlı olarak düzenlenen uzun yürüyüşler" dir [7]. <ul style="list-style-type: none"> Uzun süren ve uzun mesafeli yürüyüşler, Yöresel bir köy ziyareti ve yöre halkıyla etkileşim kurarak aynı yaşamı paylaşmak, Doğa ile baş başa kalmak, Doğal güzellikleri seyretmek ve doğal dokuyu incelemek, Yaban hayatını gözlemlemek Maceralı deneyimler yaşamak (Örneğin, ip köprüler kullanarak akarsu geçmek, dağı aşmak vb.) gibi bir takım aktiviteleri içerir. 	Dağ yürüyüşü <ul style="list-style-type: none"> Can güvenliği açısından heyelan riski olmayan, Binicinin can güvenliği açısından taban suyu düzeyinin düşük olduğu, bataklık ve çamur olmayan, Toprak drenajı iyi olan, Dolaşımı engellememesi açısından eğimi % 30-8 arasında olan, Dolaşım zamanında görüntüyü ve etkinliği engelleyecek kadar çok sis olmayan, İnsan sağlığı açısından yıllık sıcaklık ortalaması çok yüksek olmayan (24-36 C en uygun 8-24'e C kadar toleranslı), Etkinliği ve can güvenliğini engelleyecek aşırı sert rüzgârların olmadığı (0-12 m/sn) serin bölgelerdir Doğa yürüyüşü <ul style="list-style-type: none"> Can güvenliği açısından heyelan riski olmayan, İnsanların can güvenliği açısından taban suyu düzeyinin düşük olduğu, bataklık ve çamur olmayan, Toprak drenajı iyi olan, Dolaşımı engellememesi açısından eğimi % 0-8 arasında olan, Dolaşım zamanında görüntüyü ve etkinliği engelleyecek kadar çok sis olmayan, İnsan sağlığı açısından yıllık sıcaklık ortalaması çok yüksek olmayan (24-36 C en uygun 18-24'e C kadar toleranslı), Etkinliği ve can güvenliğini engelleyecek aşırı sert rüzgârların olmadığı (0-12 m/sn) serin bölgelerdir
Bisiklet ve Dağ bisikleti turizmi	Daha çok gençlere yönelik olarak geliştirilen bisiklet turizmi doğanın daha derinlerine yol olmayan yerlerine gidebilmek, her yerden rahatlıkla geçebilmesi gerekirse elinize alıp taşınabilecek kadar hafif olması ile kısa sürede çok yer gezilebilir, aynı zamanda sürat yapıp kötü arazi koşulları ile de mücadele edebilmenin verdiği macera duygusu ile yaygın bir spor olmuştur [7]. Bisiklet turizmi yeni yaygınlaşmaya başlayan bir turizm türüdür. Bütün dünyada hızla yayılan doğa turizmi anlayışına paralel olarak ülkemizde de bisiklet turları son yıllarda seyahat acenteleri tarafından doğal güzelliklere sahip kırsal alanlarda düzenlenmektedir. En eski motorsuz ulaşım araçlarından biri olan bisiklet, performans geliştirmenin yanı sıra doğayı keşfetmenin verdiği zevkle bütünleşir [8].	Bisiklet Turizmi Kriterleri <ul style="list-style-type: none"> Can güvenliği açısından heyelan riski olmayan, Binicinin can güvenliği açısından taban suyu düzeyinin düşük olduğu, bataklık ve çamur olmayan Toprak drenajı iyi olan Dolaşımı engellememesi açısından eğimi % 0-8 arasında olan Dolaşım zamanında görüntüyü ve etkinliği engelleyecek kadar çok sis olmayan, İnsan sağlığı açısından yıllık sıcaklık ortalaması çok yüksek olmayan (24-36 C en uygun 18-24'e C kadar toleranslı) Etkinliği ve can güvenliğini engelleyecek aşırı sert rüzgârların olmadığı (0-8 m/sn) serin bölgelerdir. Dağ Bisiklet Turizmi Kriterleri <ul style="list-style-type: none"> Can güvenliği açısından heyelan riski olmayan, Binicinin can güvenliği açısından taban suyu düzeyinin düşük olduğu, bataklık ve çamur olmayan, Toprak drenajı iyi olan, Dolaşımı engellememesi açısından eğimi % 12 < m arasında olan Dolaşım zamanında görüntüyü ve etkinliği engelleyecek kadar çok sis olmayan, İnsan sağlığı açısından yıllık sıcaklık ortalaması çok yüksek olmayan (24-36 C en uygun 18-24'e C kadar toleranslı) Etkinliği ve can güvenliğini engelleyecek aşırı sert rüzgârların olmadığı (0-8 m/sn) serin bölgelerdir.
Agroturizm	Kırsal alanlarda tarıma dayalı turistik etkinliklere tarım turizmi (agroturizm) denir [9].	Agroturizm yapılabilen alanlar: <ul style="list-style-type: none"> Geleneksel popüler destinasyonlar, fazla sayıda günlük ziyaretçi kabul edebilen büyük şehirlerin yakınlarındaki alanlar, Geleneksel konaklama ve altyapı imkânı verebilen alanlar, Küçük tarihi kentler, köy yerleşmeleri ve zengin tarih mimari, kültürel veya endüstriyel mirasa sahip alanlar Ziyaretçilerin ilgilerini çekebilecek zengin tarımsal alanlar, Kırsal turizm imkânını iç kesimlerde Kıyıda uzak bir şekilde gelişmek şartı ile denize kıyısı olan alanlar, Dağlık veya ormanlık alanlar, IUCN'in koruma alanları kapsamında V. Kategoride yer alan yerel ekonomi ve çevre koruma için turizmin yapıldığı alanlar, Dağlık alanlar, milli parklar veya doğal rezervler gibi uzak ve yaban hayatı ile öne çıkan alanlardır [10, 9].

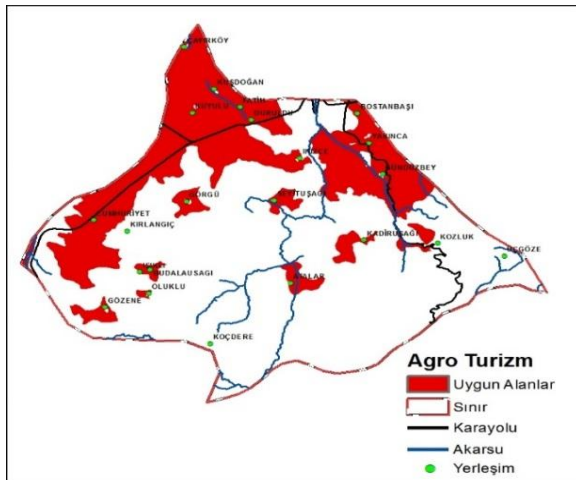

Şekil 4. Doğa yürüyüşü öneri güzergah

Şekil 5. Dağ yürüyüşü öneri güzergah

İlçede haliz hazırda yapılmakta olan kiraz festivali festival turizmine olanak sağlamaktadır. Ayrıca ilçenin tarım alanları yönünden zengin olması agroturizm içinde olanak sağlamaktadır agro turizm alanları belirlenirken ilçedeki tarımsal alanlar ve bunların yerleşim alanlarına yakınlığı dikkate alınmıştır. Hali hazırda köy yerleşimi olan alanlar agroturizm için uygun alanlardır.(Şekil 6). Bunlar bağ, bahçe sulu ve kuru tarım alanlarıdır. Bu alanlar daha çok ilçenin kuzeyinde yoğunlaşmış durumdadır.

Şekil 6. Agro turizm uygun alanlar

SONUÇ VE TARTIŞMA

Sürdürülebilir doğa turizmi, kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi, kırsal nüfus için yeni bir bakış açısı yaratılması, yoksulluğun ve kırsal göçün azaltılmasında en önemli seçeneklerden biri olarak görülmektedir. Ancak, turizmin yalnızca yerel ekonomi ile doğru şekilde bütünleştirildiği takdirde beklentileri karşılayabileceği ve yöre halkı ile diğer ilgi gruplarına fayda sağlayacağı unutulmamalıdır. Malatya ili Yeşilyurt ilçesinin, doğa turizmi faaliyetlerindeki arz, talep ve aktüel durum incelendiğinde ciddi bir turizm potansiyelinin olduğu söylenebilir.

İlçenin kırsal karakterine uygun olan bisiklet, dağ bisikleti, doğa yürüyüşü ve agroturizm gibi turizm aktiviteleri yöreye canlılık kazandıracaktır. Günümüzde alternatif turizm arayışında olan yerli ve yabancı turistler için ilçenin bu yönde kimlik kazanması büyük önem taşımaktadır.

Turizm sektöründen pay almak isteyen potansiyeli olan tüm yöreleri stratejilerini potansiyel olarak geliştirmekte ve sürdürmektedirler. Yeşilyurt ilçesi için de yerel yönetimlerin, sivil toplum örgütlerinin ve yerel halkın birlikte oluşturacakları turizm stratejileri, ilçenin kırsal karakterinin bozulmadan gelişmesine olanak tanıyacaktır.

KAYNAKLAR

- [1] Yılmaz Ö G ve Gürol K N. 2012. Balıkesir İlının Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 14 (23): 23-32. ISSN: 1309-9132, www.kmu.edu.tr
- [2] Aymankuy Y. ve Aymankuy S. 2003. VII. ve VIII. beş yıllık kalkınma planlarında alternatif turizm çeşitleri ile ilgili hedef, ilke ve politikaların incelenmesi. Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı (3-4 Mayıs 2003), Çankırı
- [3] Kiper T. 2006. Safranbolu Yörüköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara
- [4] Zurnacı N. 2012. Kırsal Turizmde; Girişimcilik ve Örgütlenme KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (23): 65-70
- [5] Akça H, Esengün K ve Sayılı M. 2000. Kırsal alanların kalkındırılmasında kırsal turizmin rolü. Ekin Dergisi, Sayı 12, Nisan-Haziran 2000, ISSN- 1301-515X, Ankara
- [6] Soykan F. 1999. Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünlenen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm, Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, Mart Haziran, Ankara
- [7] Erdoğan N. 2003. Çevre ve Ekoturizm, Ankara
- [8] Akpınar E, ve Bulut Y. 2010. Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları, Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Cilt: 4, p: 1575-1594
- [9] Gökalp D D ve Yazgan M E. 2013. Kırsal Peyzaj Planlama 'da Agroturizm ve Agroturizm, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 15 (24): 25-29
- [10] Anonim 2005. Ekolojik tarıma dayalı eko-turizm ve ekolojik yerleşmeler: Güdül örneği. TÜBİTAK yayını, 3-38, Ankara